

ЗАКОН О ЗАШТИТНИКУ ГРАЂАНА

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се положај, надлежност и поступак пред Заштитником грађана као независним државним органом који штити права грађана и контролише рад органа државне управе, органа надлежног за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, као и других органа и организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења (у даљем тексту: органи управе).

Заштитник грађана се стара о заштити и унапређењу људских и мањинских права и слобода.

Под појмом грађанин, у смислу овог закона, подразумева се не само физичко лице које је домаћи држављанин, већ и страни држављанин и лице без држављанства, као и свако домаће или страно правно лице о чијим правима и обавезама одлучују органи управе из става 1. овог члана.

Сви појмови који су у овом закону употребљени у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе.

Члан 2.

Заштитник грађана обавља послове националног механизма за превенцију тортуре, сходно Закону о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака („Службени лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/05 и 2/06 и „Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 7/11).

Заштитник грађана обавља послове националног независног механизма за праћење спровођења Конвенције о правима особа са инвалидитетом, сходно Закону о потврђивању Конвенције о правима особа са инвалидитетом („Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 42/09).

Заштитник грађана обавља послове националног известиоца у области трговине људима, сходно Закону о потврђивању Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима („Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 19/09).

Заштитник грађана има положај посебног тела које штити, промовише и унапређује права детета, за шта се посебно издвајају средства из буџета Заштитника грађана.

Члан 3.

Заштитник грађана је независан и самосталан у обављању послова утврђених овим законом и нико нема право да утиче на његов рад и поступање.

У обављању послова из своје надлежности Заштитник грађана поступа у оквиру Устава, закона и других прописа и општих аката, као и ратификованих међународних уговора и општеприхваћених правила међународног права.

Заштитник грађана за свој рад одговара Народној скупштини (у даљем тексту: Скупштина).

Члан 4.

Други органи, тела, удружења, правна и физичка лица не могу носити назив нити истицати обележја Заштитника грађана.

Члан 5.

Седиште Заштитника грађана је у Београду.

Заштитник грађана одлуком може образовати канцеларије и ван свог седишта.

Општим актом о организацији и раду стручне службе Заштитника грађана уређује се обављање послова у канцеларијама ван седишта Заштитника грађана.

II. ИЗБОР И ПРЕСТАНАК ФУНКЦИЈЕ

Члан 6.

Скупштина бира Заштитника грађана већином гласова свих народних посланика, на предлог одбора надлежног за уставна питања (у даљем тексту: Одбор).

Заштитник грађана се бира за време од осам година, без могућности поновног избора на ову функцију.

Председник Скупштине расписује јавни позив свим заинтересованим лицима да се пријаве за кандидата за Заштитника грађана (у даљем тексту: Јавни позив).

Јавни позив се, истог дана, објављује на веб презентацији Скупштине и у најмање једном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике Србије, најкасније 180 дана пре истека мандата претходног Заштитника грађана, односно најкасније 30 дана по доношењу одлуке о престанку функције Заштитника грађана у смислу чл. 14. и 15. овог закона.

Пријава на Јавни позив доставља се у писменом облику и мора да садржи лично име, адресу пребивалишта, број телефона за контакт, адресу за пријем електронске поште и потпис заинтересованог лица, а уз пријаву се достављају биографија и докази о испуњености услова из члана 7. овог закона за избор на функцију Заштитника грађана.

Рок за пријављивање на Јавни позив траје 30 дана од дана објављивања Јавног позива.

У року од 15 дана од истека рока за пријављивање на Јавни позив, Одбор на веб презентацији Скупштине објављује списак пријављених лица који испуњавају услове за избор на функцију Заштитника грађана, са њиховим биографијама.

Кандидата за Заштитника грађана Одбору има право да предложи свака посланичка група у Скупштини.

У року из става 7. овог члана, Одбор доставља позив посланичким групама у Скупштини да са списка пријављених лица који испуњавају услове за избор на функцију Заштитника грађана предложе кандидата за Заштитника грађана.

Посланичка група може да предложи кандидата за Заштитника грађана тек по истеку 15 дана од дана објављивања списка пријављених лица који испуњавају услове за избор на функцију Заштитника грађана.

Више посланичких група могу да предложе заједничког кандидата за Заштитника грађана.

Пре утврђивања предлога за избор Заштитника грађана, Одбор са кандидатима које су предложиле посланичке групе обавља јавни разговор на којем се кандидатима омогућује да изнесу своје ставове о улози и начину остваривања функције Заштитника грађана.

Предлог за избор Заштитника грађана утврђује се већином гласова од укупног броја чланова Одбора.

Предлог за избор Заштитника грађана Одбор подноси Скупштини најкасније 60 дана пре истека мандата претходног Заштитника грађана, односно у року од 90 дана од дана доношења одлуке о разрешењу, односно о утврђивању дана престанка функције Заштитника грађана.

Ако предложени кандидат за Заштитника грађана не добије потребну већину гласова свих народних посланика, нови поступак избора покреће се у року од 15 дана од дана када Скупштина није изабрала Заштитника грађана.

Члан 7.

За Заштитника грађана може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава следеће услове:

- 1) да има стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова;
- 2) да има најмање десет година искуства на пословима који су од значаја за обављање послова из надлежности Заштитника грађана;
- 3) да поседује високе моралне и стручне квалитете;
- 4) да има запажено искуство у заштити права грађана.

Члан 8.

Заштитник грађана има до четири заменика који му помажу у обављању послова утврђених овим законом, у оквиру овлашћења која им он пренесе.

Приликом преношења овлашћења заменицима, Заштитник грађана посебно води рачуна о томе да се обезбеди одређена специјализација за обављање послова из

надлежности Заштитника грађана, нарочито у погледу заштите права лица лишених слободe, равноправности полова, права детета, права припадника националних мањина и права особа са инвалидитетом.

Заштитник грађана одређује заменика који ће га замењивати у случају његове одсутности или спречености да обавља послове.

Заменик Заштитника грађана који је овлашћен да се стара о заштити права лица лишених слободe помаже Заштитнику грађана у пословима Националног механизма за превенцију тортуре, у складу са законом.

Заменик Заштитника грађана који је овлашћен да се стара о заштити права особа са инвалидитетом помаже Заштитнику грађана у пословима националног независног механизма за праћење спровођења Конвенције о правима особа са инвалидитетом, у складу са законом.

Заштитник грађана одређује заменика који му помаже у пословима Националног известиоца у области трговине људима.

Заштитник грађана одређује заменика који му помаже у обављању послова заштите, промоције и унапређења права детета.

Заменике Заштитника грађана бира Скупштина већином гласова свих народних посланика, на предлог Заштитника грађана.

Заменици Заштитника грађана бирају се за време од осам година, без могућности поновног избора на ову функцију.

За заменика Заштитника грађана може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава следеће услове:

- 1) да има стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова;
- 2) да има најмање десет година искуства у области која је од значаја за обављање послова из надлежности Заштитника грађана;
- 3) да поседује високе моралне и стручне квалитете;
- 4) да има запажено искуство у заштити права грађана.

Члан 9.

Заштитник грађана и његови заменици пре ступања на дужност полажу заклетву која гласи: „Заклињем се да ћу своју дужност обављати одговорно, непристрасно и независно, у складу са Уставом и законом и да ћу савесно радити на заштити и унапређењу људских и мањинских права и слобода“.

Заштитник грађана полаже заклетву пред Скупштином, а његови заменици пред председником Скупштине.

Члан 10.

Мандат Заштитника грађана почиње да тече даном полагања заклетве.

Члан 11.

Са функцијом Заштитника грађана, односно заменика Заштитника грађана неспојиво је обављање друге јавне функције или професионалне делатности, као и обављање друге дужности или посла који би могао утицати на њихову самосталност и независност.

Заштитник грађана и заменик Заштитника грађана не могу бити чланови политичких странака.

Заштитник грађана и његови заменици имају положај функционера у смислу закона којим се уређује спречавање сукоба интереса у вршењу јавних функција и на њих се у целини примењују одредбе тог закона.

Даном ступања на дужност Заштитнику грађана, односно заменику Заштитника грађана морају престати све јавне, професионалне и друге функције, односно дужности или послови које је до тада обављао, ако су супротни одредбама овог закона, као и чланство у политичким странкама.

Члан 12.

Заштитник грађана и његови заменици уживају имунитет као народни посланици.

О укидању имунитета Заштитника грађана и његових заменика одлучује Скупштина већином гласова свих народних посланика.

Члан 13.

Заштитник грађана и заменик Заштитника грађана не могу давати изјаве политичке природе које нису у складу са независношћу и непристрасношћу функције Заштитника грађана.

Члан 14.

Функција Заштитника грађана престаје у следећим случајевима:

- 1) истеком мандата;
- 2) смрћу;
- 3) оставком;
- 4) губитком држављанства;
- 5) ако му правноснажном судском одлуком буде ограничена пословна способност;
- 6) ако правноснажном судском одлуком буде осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 7) разрешењем.

Заштитнику грађана који у току мандата испуни услове за старосну пензију у складу са законом, функција престаје истеком мандата.

Члан 15.

Заштитника грађана разрешава Скупштина већином гласова свих народних посланика, на образложени предлог Одбора или најмање једне трећине од укупног броја народних посланика.

Ако предлог за разрешење Заштитника грађана подноси Одбор, потребно је да се за његово подношење изјасни већина од укупног броја чланова Одбора.

Заштитник грађана може бити разрешен у следећим случајевима:

- 1) ако нестручно и несавесно обавља своју функцију;
- 2) ако буде изабран, постављен или именован на другу јавну функцију;
- 3) ако започне обављање дужности, радње или професионалне делатности без сагласности државног органа надлежног за одлучивање о сукобу интереса при вршењу јавних функција;
- 4) ако у року од 30 дана од дана полагања заклетве, без оправданог разлога не ступи на дужност Заштитника грађана.

Заштитник грађана има право да се на седници Одбора и Скупштине на којој се разматра предлог за његово разрешење обрати народним посланицима.

Члан 16.

Скупштина на предлог Одбора може донети одлуку о суспензији Заштитника грађана или заменика Заштитника грађана у случају:

- 1) ако је против њега одређена мера притвора или забране напуштања стана;
- 2) ако неправноснажном судском одлуком буде осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци.

Одлука о суспензији доноси се већином гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина народних посланика.

Скупштина ће укинути одлуку о суспензији чим престану разлози за суспензију.

Члан 17.

У случају престанка функције Заштитника грађана из разлога наведених у члану 14. став 1. тач. 2) до б) овог закона, Скупштина, без расправе, доноси одлуку којом утврђује дан престанка функције.

Правне последице престанка функције наступају од дана престанка функције утврђеног у одлуци из става 1. овог члана.

Члан 18.

Одредбе овог закона о престанку функције Заштитника грађана примењују се и на заменика Заштитника грађана, с тим што предлог за његово разрешење може поднети и Заштитник грађана.

Осим у случајевима предвиђеним чланом 15. став 3. овог закона, Заштитник грађана може предложити разрешење заменика Заштитника грађана и ради избора новог заменика Заштитника грађана.

Члан 19.

У случају истека мандата, Заштитник грађана наставља да обавља функцију до ступања на дужност новог Заштитника грађана.

У случају престанка функције Заштитника грађана из разлога наведених у члану 14. став 1. тач. 2) до 7) овог закона, до ступања на дужност новог Заштитника грађана ову функцију обавља заменик кога је Заштитник грађана одредио да га замењује у случају његове одсутности или спречености да обавља функцију.

III. НАДЛЕЖНОСТ

Члан 20.

Заштитник грађана је овлашћен да контролише законитост и правилност рада органа управе, ради утврђивања да ли је њиховим актима, радњама или нечињењем дошло до кршења права грађана зајемчених Уставом, потврђеним међународним уговорима, општеприхваћеним правилима међународног права, законима, другим прописима и општим актима Републике Србије.

Заштитник грађана није овлашћен да контролише рад Скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда, судова и јавних тужилаштава.

Заштитник грађана може предузимати и процесне и друге радње у поступцима пред државним и другим органима и организацијама, када је за то овлашћен посебним прописима.

Члан 21.

Заштитник грађана има право предлагања закона из своје надлежности.

Заштитник грађана је овлашћен да Скупштини, односно Влади и органу управе поднесе иницијативу за измену или допуну закона и других прописа и општих аката, ако сматра да до повреде права грађана долази због недостатака у прописима, као и да иницира доношење нових закона, других прописа и општих аката, када сматра да је то од значаја за остваривање и заштиту права грађана.

Надлежни одбор Скупштине, односно Влада и органи управе дужни су да размотре иницијативу коју је поднео Заштитник грађана и обавештење о томе доставе Заштитнику грађана најкасније 60 дана од дана подношења иницијативе.

Члан 22.

Заштитник грађана је овлашћен да у поступку припреме прописа даје мишљење Скупштини, односно Влади и органу управе на предлоге закона и других прописа, ако се њима уређују питања која су од значаја за заштиту права грађана.

Предлози прописа из става 1. овог члана достављају се Заштитнику грађана у складу са прописима којима су уређени поступци израде, односно усвајања предлога прописа.

Ако мишљење не буде достављено у роковима предвиђеним посебним прописима, сматра се да није било примедба.

Члан 23.

Заштитник грађана је овлашћен да покрене поступак пред Уставним судом за оцену уставности и законитости закона, других прописа и општих аката.

Члан 24.

Заштитник грађана је овлашћен да писмено препоручи разрешење функционера, односно иницира покретање дисциплинског поступка против запосленог у органу управе који је повредио права грађана или начинио пропуст којим је грађанину причињена материјална или друга штета:

1) ако повреду или пропуст одбија или пропушта да отклони по препоруци Заштитника грађана, или

2) ако не изврши другу законом предвиђену обавезу у поступку који води Заштитник грађана.

Ако нађе да у радњама функционера или запосленог у органу управе има елемената кривичног или другог кажњивог дела, Заштитник грађана је овлашћен да надлежном органу поднесе захтев, односно пријаву за покретање кривичног, прекршајног или другог одговарајућег поступка.

Члан 25.

Органи управе имају обавезу да сарађују са Заштитником грађана и да му омогуће приступ просторијама и ставе на располагање све податке којима располажу, а који су од значаја за поступак који води односно за остварење циља његовог превентивног деловања, без обзира на степен њихове тајности, осим када је то у супротности са законом.

Заштитник грађана има право да обави разговор са сваким запосленим у органу управе када је то од значаја за поступак који води.

Заштитник грађана, односно заменик Заштитника грађана је дужан да и након престанка функције чува као тајну податке до којих дође у вршењу своје функције.

Обавеза чувања тајне односи се и на запослене у стручној служби Заштитника грађана.

Члан 26.

Заштитник грађана може без претходне најаве и ометања, прегледати места у којима се налазе лица лишена слободе, лица којима је ограничена слобода кретања и места где су смештене или бораве групе чија права штити, а посебно места под контролом полиције и Војске Србије, притворске јединице, заводе за извршење кривичних санкција, психијатријске установе, прихватилиштва за странце и центре за азил.

Преглед из става 1. овог члана Заштитник грађана може извршити и у установама социјалне заштите које пружају услугу домског смештаја деци и младима, као и одраслим и старијим лицима.

Заштитник грађана је овлашћен и да са лицима која затекне на местима из ст. 1. и 2. овог члана разговара насамо, прегледа све инсталације и другу опрему, као и да приступи сваком документу и податку, у складу са законом којим се уређује тајност података.

Свако је дужан да Заштитнику грађана омогући вршење овлашћења из ст. 1. до 3. овог члана.

Надлежни орган је дужан да на захтев Заштитника грађана пружи помоћ у вршењу овлашћења из ст. 1. до 3. овог члана.

Члан 27.

Председник Републике, председник и чланови Владе, председник Скупштине, председник Уставног суда и функционери у органима управе дужни су да приме Заштитника грађана на његов захтев најкасније у року од 15 дана, а у случају који захтева хитност поступања у року од три дана.

IV. ПОСТУПАК

Члан 28.

Заштитник грађана покрене поступак по притужби грађана или по сопственој иницијативи.

Поред права на покретање и вођење поступка, Заштитник грађана има право да пружањем добрих услуга, посредовањем и давањем савета и мишљења о питањима из своје надлежности делује превентивно, у циљу унапређења рада органа управе и унапређења заштите људских права и слобода.

Члан 29.

Притужбу Заштитнику грађана може да поднесе свако физичко или правно лице, домаће или страно, које сматра да му је актом, радњом или нечињењем органа управе повређено људско или мањинско право и слобода.

Притужбу у име физичког лица, уз његову сагласност, може поднети удружење које се бави заштитом људских права.

Притужбу због повреде права детета могу поднети његов родитељ или старатељ, као и удружење које се бави заштитом права детета, уз сагласност родитеља или старатеља детета или уз сагласност детета старијег од десет година.

Дете може самостално поднети притужбу ако је навршило десет година.

Ако је повређено право правног лица, притужбу може поднети лице овлашћено за заступање правног лица.

Нико не може бити спречен у подношењу притужбе Заштитнику грађана или због ње бити стављен у неповољнији положај.

Пре подношења притужбе подносилац је дужан да покуша да заштити своја права у одговарајућем правном поступку пред органом управе.

Заштитник грађана ће упутити подносиоца притужбе на покретање одговарајућег правног поступка, ако је такав поступак предвиђен, а неће покренути поступак док не буду исцрпљена сва правна средства пред надлежним органима управе.

Изузетно, Заштитник грађана може покренути поступак и пре него што су исцрпљена сва правна средства пред органима управе, ако би подносиоцу притужбе била нанета ненадокнадива штета или ако се притужба односи на повреду принципа добре управе, посебно некоректан однос органа управе према подносиоцу притужбе, неблаговремен рад или друга кршења правила етичког понашања запослених у органима управе.

Заштитник грађана неће поступати по анонимним притужбама.

Изузетно, ако сматра да у анонимној притужби има основа за његово поступање, Заштитник грађана може покренути поступак по сопственој иницијативи.

Члан 30.

Притужба се подноси у писменој форми или усмено на записник и на подношење притужбе се не плаћа никаква такса, нити друга накнада.

Притужба се може поднети најкасније у року од три године од извршене повреде права грађана, односно од последњег поступања, односно непоступања органа управе у вези са учињеном повредом права грађана.

Члан 31.

Притужба садржи назив органа на чији се рад односи, опис повреде права, чињенице и доказе који поткрепљују притужбу, податке о томе која су правна средства искоришћена и податке о подносиоцу притужбе (лично/пословно име, адресу пребивалишта/седишта и податке за контакт).

На захтев подносиоца притужбе стручна лица у служби Заштитника грађана су дужна да му, без накнаде, пруже стручну помоћ у састављању притужбе. Детету се стручна помоћ пружа и ако је није захтевало.

Лица лишена слободе имају право да притужбу поднесу у запечаћеној коверти.

У свим установама у којима се налазе лица лишена слободе морају се на видан и јаван начин обезбедити одговарајуће коверте, о чему се старају управе ових установа, као и министарство надлежно за послове правде.

Члан 32.

Заштитник грађана је дужан да по притужби поступи у року од 15 дана од њеног пријема, и то тако што ће:

- 1) притужбу одбацити, односно захтевати допуну притужбе да би се по њој могло поступати, или
- 2) о притужби одлучити у скраћеном поступку, или
- 3) покренути испитни поступак.

Заштитник грађана мора да оконча испитни поступак у року од 90 дана од пријема притужбе.

Заштитник грађана може продужити испитни поступак ако сложеност чињеничног стања, бројност података или понашање учесника у поступку то налажу, о чему обавештава подносиоца притужбе.

Члан 33.

Заштитник грађана доноси закључак којим одбацује притужбу:

- 1) ако предмет притужбе није у надлежности Заштитника грађана;
- 2) ако је притужба поднета после истека рока за њено подношење;
- 3) ако је притужба поднета пре употребе свих расположивих правних средстава пред органима управе, а нису испуњени услови из члана 29. став 9. овог закона;
- 4) ако је притужба анонимна или је увредљива или представља злоупотребу права или је о њеној основаности већ одлучивано;
- 5) ако притужба не садржи податке који су потребни за поступање, а подносилац притужбе не отклони недостатке у накнадном року од пет радних дана одређеном за допуну притужбе, нити се обрати стручној служби Заштитника грађана да му помогне у отклањању недостатка.

Притужба детета не може бити одбачена у случајевима из става 1. тач. 3) и 5) овог члана.

Закључак којим се одбацује притужба мора бити образложен и доставља се подносиоцу притужбе.

Ако Заштитник грађана није надлежан да поступа по притужби, у закључак се уноси и поука о томе коме треба упутити притужбу, или друго правно средство, осим ако Заштитник грађана не доставља притужбу покрајинским заштитнику грађана – омбудсману или локалном омбудсману.

Члан 34.

Заштитник грађана може да поступа у скраћеном поступку или да покрене испитни поступак и ако је притужба поднета после истека рока за њено подношење, ако сматра да је подносилац притужбе пропустио рок из оправданих разлога или да је случај толико значајан да поступак треба водити.

Заштитник грађана поступа у скраћеном поступку ако чињенично стање може да се утврди из докумената која су приложена уз притужбу. У том случају, доноси се извештај о случају, на који се примењују одредбе овог закона о извештају о случају који се доноси после испитног поступка.

Ако не одбаци притужбу или не реши случај у скраћеном поступку, Заштитник грађана покреће испитни поступак.

Испитни поступак покреће се закључком.

Члан 35.

Заштитник грађана доставља подносиоцу притужбе и органу управе закључак о покретању испитног поступка и захтева од органа управе да се писмено изјасни о притужби

и достави потребна обавештења и документе, у року који одреди, а који не може бити дужи од 15 дана.

У изузетно сложеним ситуацијама, на образложени захтев органа управе, Заштитник грађана може рок из става 1. овог члана продужити најдуже до 60 дана.

Заштитник грађана може да, у нарочито оправданим случајевима, органу управе не открије идентитет подносиоца притужбе.

Орган управе на који се односи притужба обавезан је да Заштитнику грађана омогући приступ службеним просторијама.

Сви функционери и запослени у органу управе дужни су да се одазову на захтев Заштитника грађана да учествују у испитном поступку и пруже му потребна објашњења.

Ако орган управе не поступи у року који је Заштитник грађана одредио, дужан је да Заштитнику грађана без одлагања саопшти разлоге за то.

О непоступању по захтеву из става 1. овог члана, Заштитник грађана обавештава орган који је непосредно надређен органу управе на који се притужба односи, Владу, Скупштину и јавност.

Члан 36.

Заштитник грађана може да обустави испитни поступак ако се подносилац притужбе писмено изјасни да одустаје од притужбе, ако неоправдано не учествује у испитном поступку, или ако из његових поступака недвосмислено произлази да не показује интересовање за даљи ток поступка,

Испитни поступак се обуставља закључком, који мора бити образложен и који се доставља подносиоцу притужбе и органу управе.

Члан 37.

Ако орган управе против којег је поднета притужба сам отклони недостатак на који се притужба односи, Заштитник грађана ће закључком обуставити испитни поступак и о томе обавестити подносиоца притужбе и орган управе.

Члан 38.

Када оконча испитни поступак, Заштитник грађана сачињава писмени извештај о случају који доставља надлежном органу и подносиоцу притужбе и објављује на својој веб презентацији.

У извештају о случају Заштитник грађана утврђује да ли је у актима, радњама или нечињењем органа управе било незаконитости и неправилности којима је повређено људско или мањинско право и слобода грађана.

Ако утврди неправилности и незаконитости у раду органа управе, Заштитник грађана у извештају о случају уноси препоруку о начину на који би неправилности и незаконитости у раду требало отклонити односно начину унапређење рада органа.

Препорука за разрешење функционера, односно иницијатива за покретање дисциплинског поступка против запосленог у органу управе из члана 24. овог закона саставни је део извештаја о случају.

Орган управе дужан је да испуни препоруку из става 3. овог члана у року који у извештају о случају одреди Заштитник грађана, а који не може бити дужи од 90 дана, и да одмах по истеку рока обавести Заштитника грађана о томе како је поступио по препоруци.

Ако се препорука из става 3. овог члана односи на нормативно преуређење одређене области или прописаних решења, Заштитник грађана у извештају о случају одређује рокове у којима је орган управе дужан да Заштитника грађана обавештава о мерама предузетим на испуњавању препорука.

Ако орган управе не поступи по препоруци у задатим роковима, или је само делимично испуни, као и ако не испуни препоруку да се разреши функционер који је одговоран за повреду права или иницијативу да покрене дисциплински поступак против запосленог који је одговоран за повреду права, Заштитник грађана о томе обавештава непосредно надређени орган, Скупштину, Владу и јавност.

Члан 39.

Заштитник грађана може поступити и по сопственој иницијативи, када на основу сопственог сазнања или сазнања добијених из других извора, укључујући изузетно и анонимне притужбе, оцени да је могуће да је актом, радњом или нечињењем органа управе дошло до повреде људских права или слобода.

Одредбе овог закона о испитном поступку сходно се примењују и на поступак који Заштитник грађана покрене по сопственој иницијативи.

V. ИЗВЕШТАЈ СКУПШТИНИ И САРАДЊА ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА СА ДРУГИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Члан 40.

Заштитник грађана подноси Скупштини редован годишњи извештај о свом раду и стању људских права у Републици Србији, у коме се наводе: подаци о активностима у претходној години, подаци о уоченим недостацима у раду органа управе, препоруке за побољшање праксе и нормативног уређења појединачне области, предлози за унапређење положаја грађана у односу на органе управе, као и подаци о спровођењу препорука и предлога из претходних извештаја.

Извештај из става 1. овог члана Заштитник грађана подноси најкасније до 15. марта наредне године за претходну годину и објављује га у „Службеном гласнику Републике Србије“ и на својој веб презентацији, о чему обавештава средства јавног информисања.

У току године Заштитник грађана може да подноси и посебне извештаје, ако за тим постоји потреба.

Члан 41.

Односи између Заштитника грађана и органа аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе надлежних за питања заштите права грађана заснивају се на међусобној сарадњи, у оквиру надлежности Заштитника грађана утврђених овим законом.

Заштитник грађана сарађује са покрајинским заштитником грађана - омбудсманом и локалним омбудсманима у јединицама локалне самоуправе, као и са надлежним службама председника Републике, Скупштине и Владе у циљу размене информација о уоченим проблемима и појавама у раду и поступању органа управе са становишта заштите и унапређења људских и мањинских права и слобода.

Члан 42.

Ако Заштитник грађана прими притужбу која се односи на повреду људског или мањинског права учињену актима, радњама или нечињењем органа управе, а није повређен Устав, међународни уговор о људским или мањинским правима, нити закон, други пропис или општи акт Републике Србије, већ је повређен пропис или други општи акт аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, доставља је, без одлагања, покрајинским заштитнику грађана – омбудсману или локалном омбудсману.

Ако покрајински заштитник грађана – омбудсман или локални омбудсман прими притужбу због повреде потврђеног међународног уговора о људским или мањинским правима или закона, другог прописа или општег акта Републике Србије доставља је, без одлагања, Заштитнику грађана и о томе писмено обавештава подносиоца притужбе.

Ако подносилац притужбе истовремено указује на повреду потврђеног међународног уговора о људским или мањинским правима или закона, другог прописа или општег акта Републике Србије и на повреду прописа или другог општег акта аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, орган који је примио притужбу поступа по њој у делу својих надлежности, а копију притужбе прослеђује Заштитнику грађана или покрајинским заштитнику грађана – омбудсману или локалном омбудсману, и о томе писмено обавештава подносиоца притужбе.

Члан 43.

Заштитник грађана успоставља и одржава сарадњу са организацијама цивилног друштва, међународним организацијама и механизмима за заштиту и унапређење људских права.

VI. ПРАВО НА ПЛАТУ**Члан 44.**

Заштитник грађана има право на плату у висини плате председника Уставног суда, а заменици Заштитника грађана у висини плате судије Уставног суда.

VII. СРЕДСТВА ЗА РАД ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Члан 45.

Средства за рад Заштитника грађана обезбеђују се у буџету Републике.

Заштитник грађана сачињава предлог финансијског плана за наредну годину и, у складу са законом којим је уређен буџетски систем, доставља га министарству надлежном за припрему буџета Републике.

Годишња средства за рад Заштитника грађана треба да буду довољна да омогуће његово делотворно и ефикасно остваривање функције, као и да буду у складу са макроекономском политиком Републике.

Средства за рад Заштитника грађана из става 1. овог члана не могу се смањити, изузев ако се смањење средстава за рад примењује на све буџетске кориснике.

VIII. СТРУЧНА СЛУЖБА

Члан 46.

За вршење стручних и административних послова образује се стручна служба Заштитника грађана.

Заштитник грађана доноси општи акт о организацији и систематизацији послова стручне службе, на који сагласност даје одбор Скупштине надлежан за административне послове.

Заштитник грађана доноси одлуку о пријему у радни однос запослених у стручној служби.

На права и дужности запослених у стручној служби Заштитника грађана примењују се прописи који уређују права и дужности државних службеника и намештеника.

Члан 47.

Заштитник грађана и заменици Заштитника грађана имају службену легитимацију која служи да се идентификују приликом обављања послова из надлежности Заштитника грађана.

По престанку функције, службена легитимација се враћа и поништава.

Изглед, облик, садржину и начин издавања и вођења евиденције о издатим службеним легитимацијама прописује Заштитник грађана.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 48.

Поступци контроле Заштитника грађана који су започети до почетка примене овог закона, а који нису окончани, окончаће се према одредбама закона који се примењивао до почетка примене овог закона.

Члан 49.

Заштитник грађана и заменици Заштитника грађана који су изабрани према одредбама Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07) настављају да врше функције док не истекне осам година од када је њихов мандат почео да тече, осим уколико у међувремену не наступи неки од разлога за престанак функције из члана 14. став 1. тач. 2. до 7. овог закона, без могућности да буду поново изабрани на исте функције.

Члан 50.

Заштитник грађана ће у року од 60 дана од ступања на снагу овог закона поднети на сагласност одбору Скупштине надлежном за административне послове општи акт о организацији и систематизацији послова стручне службе.

Члан 51.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07).

Члан 52.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.